

Buste van David Hirsch, stichter der inrichting.

DE DOOFSTOMMEN-INRICHTING TE ROTTERDAM

door JULES H. WOLF

De leerlingen der Doofstommen-Inrichting met het onderwijzend personeel.

David Hirsch met zijn eerste twee leerlingen, Eduard en Marianne Polano.

Met belangstelling heb ik bovengenoemde inrichting bezocht en met verbazing heb ik gezien wat daar van absoluut doofstommekinderen gemaakt wordt!

En reeds aan 't begin van mijn opstel moet ik dan ook hulde brengen aan het onderwijzend personeel voor het enorme geduld, om datgene te bereiken wat het doel der inrichting is: doofstommen zoodanig het spreken te leeren, dat zij in 't familie- en maatschappelijk leven zich met hunne medemenschen kunnen onderhouden!

De methode die voor het leeren spreken gevolgd wordt is de spreekmethode, n.l. het leeren afzien van de lippen, welke methode door David Hirsch in ons land voor goed werd ingevoerd, nadat ze door Amman reeds vóór anderhalve eeuw in toepassing was gebracht doch weldra in vergetelheid geraakt was.

David Hirsch die als privaatonderwijzer ten huize van den toenmaals te Rotterdam wonenden Dr. Polano (later Professor te Leiden) kwam om diens beiden doofstommen kinderen volgens Hirsch' methode het spreken te leeren en verder op te voeden, wist een kringetje van doofstomme leerlingen om zich te verzamelen en ten slotte zóveel belangstelling voor het doofstommen-onderwijs op te wekken, dat op zijn initiatief de Doofstommen-Inrichting opgericht en den 23en Mei 1853 geopend werd. Dat was voor Hirsch, die er directeur van werd, wellicht de schoonste dag van zijn leven. Hij was een uitstekend doofstommen-onderwijzer en wist zijne medewerkers met geloof en vertrouwen in zijne methode te bezielen.

Door zijn buitengewone energie en groote werkkraft wist hij zooveel belangstelling in alle kringen der maatschappij voor het doofstommen-onderwijs op te wekken, dat binnen korten tijd de Rotterdamsche Inrichting zoolwel in het binnen- als in het buitenland als een model-school voor Doofstommen werd aangemerkt, zelfs was 't aan Hirsch te danken dat België, Engeland en Italië de spreekmethode hebben ingevoerd. Hij overleed den 2en Februari 1895, diep betreurd door al zijn leerlingen en oud-leerlingen, waarvan het beste bewijs gegeven werd, toen zijn oud-leerling Eduard Polano aan zijn graf, onder indrukwekkende stilte, een treffende en duidelijk uitgesproken lijkrede hield, waarin hij Hirsch huldigde voor alles wat hij voor de doofstommen gedaan had.

Hirsch werd als directeur opgevolgd door den heer I. Bikkers, die ook zéér veel voor den bloei der inrichting gedaan heeft.

De derde directeur der Doofstommen-Inrichting was de heer A. F. Fehmers, die, toen hij den 1en September 1913 als directeur aftrad (helaas wegens gezondheidsredenen), 50 jaar aan de school verbonden was. Heel, heel veel heeft hij voor het doofstommen-onderwijs en voor de inrichting gedaan. Zijn nagedachtenis — de heer Fehmers is kort na zijn aftreden overleden — zal dan ook ongetwijfeld bij allen, die gedurende dien langen tijd aan de inrichting geweest zijn, in hooge eere worden gehouden.

Zijn opvolger werd zijn broeder, de heer P. J. Fehmers, die thans ook reeds circa 40 jaar aan de Doofstommen-Inrichting verbonden is.

En laat ik thans van de Inrichting en het onderwijs wat gaan vertellen.

De inrichting, gelegen aan de naar Amman genoemde Ammanstraat, bestaat uit een groot gebouw met vele finke, luchtige, goed verlichte schoollokalen en een zeer grooten tuin waarin de kinderen in groepen eenige malen per dag spelen. Er zijn circa 160 kinderen, voor de helft jongens en voor de andere helft meisjes, van 3 tot 16 jaar. Twee leerlingen zijn er van 18 en 19 jaar, maar dat is een uitzondering. Zonder de geringste overdrijving kan men beweren dat deze twee leerlingen slachtoffers zijn van het ontbreken van leerplicht voor doofstommen.

Het wordt trouwens meer dan tijd dat leerplicht voor doofstommen, die b.v. in Denemarken reeds vanaf 1807 bestaat, ook in ons land wordt ingevoerd. Die leerplicht

lijkt in beeld brengt), waarbij spreken, afzien, lezen en schrijven tegelijk onderwezen worden.

In een volgende klasse wordt het onderwijs in het spreken voortgezet en vervolgens zoo in iedere klasse, zelfs in alle vakken zooals aardrijkskunde, teekenen, geschiedenis, handwerken, kostuumnaaien, gymnastiek, enz., met dien verstande dat bij het onderwijs van deze vakken steeds het aanleeren der taal op den voorgrond treedt.

In de hogere leerjaren volgen de leerlingen alleen 's morgens het gewone onderwijs.

's Middags, van 2 tot 7 uur, leeren zij beroepen aan op werkplaatsen in de stad.

Deze beroepen zijn: meubelmaker, schoenmaker, wagenmaker, horlogemaker, bakker, zincograaf, stoffeerder, goudsmid, drukker, enz.

Sommige meisjes bezoeken een modeatelier om er het modevak te leeren.

Alle deze leerlingen leeren op kosten der Inrichting een vak en als ze op 16-jarigen leeftijd de school verlaten is er een goede grondslag gelegd voor hun toekomst om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien en staan zij in de maatschappij niet zoo hulpeloos als zij anders zouden hebben gedaan.

Behalve leerlingen uit Rotterdam zijn er ook vele kinderen uit andere plaatsen, uit alle standen, die aan de Inrichting onderwijs genieten.

Deze worden door de inrichting uitbesteed in gezinnen die volgens stand en godsdienstige gezindte door het Bestuur in overleg met de ouders gekozen worden.

Over die pleeghuizen, die in alle opzichten uiterst gunstig bekend staan, wordt door of vanwege het Bestuur voortdurend een nauwgezet toezicht gehouden, alles tot heil en in het belang der kinderen.

En dat alles is het zegenrijk werk van David Hirsch!

Zijn oud-leerlingen vooral hebben dat begrepen en het waardeerende hebben zij ter gelegenheid van den 100en gedenkdag zijner geboorte (23 Mei 1913) als een eeuwig blijvende hulde aan hun grooten weldoener, daarvan blijk gegeven door de stichting van een fonds ten behoeve van bejaarde, behoeftige doofstommen, en hebben die stichting de „David Hirsch-Stichting" genoemd.

Moge de geest van Hirsch blijven voortleven in de Inrichting die zooveel aan hem te danken heeft en waaraan hij een groot deel van zijn leven besteedt heeft.

En moge zijn nagedachtenis ook hen bezielen die thans met zooveel liefde en geduld zijn arbeid voortzetten!

Het eerste onderwijs in het leeren spreken, schrijven en afzien van de lippen.

zou dan, volgens de deskundigen, toepasselijk zijn op kinderen van 6 tot 17 jaar, want het ontbreken er van heeft tot gevolg dat de kinderen dikwijls een paar jaar te laat op school komen, doordat de ouders hunne misdeelde kinderen vertroetelen en niet willen afstaan, en daardoor te laat inzien dat zij hunne lievelingen naar een Doofstommenschool moeten zenden, willen zij hen tot nuttige leden der Maatschappij zien worden.

De Inrichting heeft ten doel onderwijs te geven aan kinderen die de gewone lagere school niet kunnen volgen wegens doofheid en de daaruit voortvloeiende nadeelige gevolgen van spraak en ontwikkeling, hetzij deze doofheid geheel of gedeeltelijk is.

Er zijn n.l. ook kinderen die slechts half doof zijn, waardoor voor hen de betekenis van het gesprokene grootendeels verloren gaat omdat zij de klank-elementen, die in de woorden voorkomen, niet genoegzaam herkennen kunnen. Ook die kinderen moeten methodisch spreken leeren en aflezen (afzien) van de lippen.

Iets soortgelijks doet zich voor met kinderen die goed hooren en niet spreken kunnen, die men hoorstommen noemt. Deze kinderen vormen aan de Inrichting een afzonderlijke klasse; zij blijven daar ongeveer twee jaar om spreken te leeren, en gaan daarna naar de gewone school.

Sedert October 1912 is aan de Inrichting een fröbelklasse verbonden. Het Bestuur werd door een artikel in de Gids van Prof. H. Burger op het fröbelonderwijs voor doofstommen opmerkzaam gemaakt en besloot in navolging der Amsterdamsche Inrichting,

De Fröbelklasse.

De ontslag-klasse 1914. In 't midden de directeur de heer P. J. Fehmers